

CÍMKÉPÜNK:

Ki a szabadba!

(A tél végi—
tavaszi
fáradékonyság
című
cikkünkhöz)

Bojtár Ottó
felvétele

SZÁMUNK TARTALMA:

- 339 **A TÉL VÉGI — TAVASZI FÁRADÉKONYSÁG**
Dr. Szendei Ádám
- 342 **KÖRNYEZETVEDELMI KUTATÁS A SÍKFÖKÚTI ERDŐBEN**
Dr. Jakucs Pál
- 347 **A SZEXUALITÁSRÓL A FOGAMZÁSTÓL A FELNÖTTÉ VÁLÁSIG II. A SZERELEM — ILLÚZIÓK NÉLKÜL**
Szilágyi Vilmos
- 353 **ÉT—TV: „BOLDOG BÉKEIDŐK” 3. A TÁRSADALOM STRUKTURÁLIS VÁLTOZÁSAI**
Hanák Péter
- 259 **SZÉP HAZÁNKA JÁRVA: A LESENCE VÖLGYE**
Dr. Czuczor László
- 363 **KOMPUTERHÁLÓZAT 2. A BITEK UTAZNAK**
Csató István
- 368 **A RADAR A BOLYGÓK KUTATÁSÁBAN: A MARS KONTINENSEI ÉS MEDENCEI**
Dr. Hédervári Péter
- 374 **A GONDOLKODÁS ISKOLÁJA**
Bizám György és Herczeg János
- 375 **NYELV ÉS ÉLET: SZABÁLYOSKODÓ NYELVHIBÁK**
Dr. Ladó János
- 376 **A TUDOMÁNY VILÁGA**
- 383 **TV- és RÁDIÓMŰSOR — TÁJÉKOZTATÓ**
- 384 **KISLEXIKON — REJTVÉNY**

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

Egy hormon — új szerepkörben ● A másolatkészítés technikája ● Kőerdő ● Az élsportolók személyisége ● Vízszó ● A jégmadár ● Teaházak szovjet Közép-Ázsiában ● Érc kutatás fúrólukakban ● Sakk ● A tudomány világa.

KEDVES ÉLET ÉS TUDOMÁNY!

Az Élet és Tudomány idei 28. számában megjelent „Új cseppkőbarlang a Hór-völgyben” című cikkéhez kapcsolódva szeretnék beszámolni arról, hogy az Eötvös Lőránd Tudományegyetem keretében működő Budapesti Egyetemi Atlétikai Club és a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület barlangkutatói

ÚJ BARLANGOT FEDEZTEK FÖL

tavaly a Jósrafi környéki vadregényes hegyvidéket járva. Ezt a Jósrapataktól északra elterülő karsztos fennsíkot úgynevezett alsó triász kori világosszürke mészkő építi fel. A le hulló csapadékvíz ott a mészkő repedéseiben és víznyelők hálózatán keresztül eltűnik a mélyben, s a hegység belsejében mozgó karsztvíz hosszú járatokat alakít ki, föld alatti patakok keletkeznek, amelyek ismeretlen barlangrendszer folyosóiban kanyarog, a fennsík déli letörésénél, ahol a Bolyamér-forrásban bukkan felszínre Szinpetri község közelében. A kutatók az elmúlt évtizedekben sikertelenül próbálkoztak bejutni e föltételezett barlangrendszerbe.

Csoportunk a Bolyamér-forrásnál vert tábornak, s aztán megbontottuk a forrás feletti lejtőben található ősi, ma már nem működő forrásokat, amelyeknek víze a völgy bevágódása miatt most lejjebb fakad. Az egyik bejáratot elzáró kőomladék elbontása után egy keskeny járatra találtunk, amely a hegy belseje felé húzódik. Ebből egy függőleges, szűk résen át egy kiszélesedő üregbe jutottunk, amelyet Perselynek neveztünk el. Onnan tovább csak egy ürgelyukszerű járat látszott némileg járhatónak. Lehasaltunk, kúszva elindultunk benne.

(Folytatás a 366. oldalon)

Milliónyi vízcsepp alkotása az „üvegfüggöny” (Kovács Pál és Zóni Imre felvételei)

Utunk kétszer is elfordult derékszögben. Közvetlenül a fejünk felett apró fehér cseppkövek díszlettek. Óvatosan átkúszunk alattuk, majd egy a mennyezetről lemeredő éles kőpenge állta útunkat. Igen nehezen tudtunk átcúszni alatta az agyagban: a kő recsegve hasította erős vászon kezeslábasunkat. Még nyolc métert jutottunk előre, de ott már csak egy alig 10–15 cm széles hasadék sötétlett. A lepattanó szilánkok véresre sebeztek a kezünket, arcunkat, mire kalapácsainkkal kitágítottuk a rést.

Utunkat kényelmesebben járható, tágabb járatban folytathattuk, végre lábon. A folyosó oldalsó párkányán az agyagból különös „kuglibabá”-kat formált a víz, amely csapadékosabb időszakban gyakran elárasztja e folyosót. Ekkor azonban a patak egy mélyebb szinten, másik járatban csörgedezett. A mi utunk viszont emelkedőhöz ért. Kötélhágcsón kapaszkodtunk a felső járatok felé, ahol az út elágazott. Balra a *keleti oldalágba* jutottunk. Ez pompás cseppkőképződmények tárháza. Fejünk felett magasba ívelt a sziklabiltozat, a falakon ezüstösen csillogott a cseppkőfolyás. Egy szűk oldalfolyosóban vöröses cseppkőzászlók, szalmavékonyaságú, üvegtiszta átlátszó függő cseppkövek sűrű függönyét találtuk. E kincsekre — amelyeket még emberi szem

nem látott előttünk — jobban kell vigyáznunk, mint a valódi kincstárak aranyára, mert megismételhetetlen, pótolhatatlan remekei a természetnek! Eredeti környezetükből kiszakítva pompájukat, értéküket veszítve csupán szegényes látványt nyújtanának.

E földérintés után visszamásztunk az elágazáshoz, s behatoltunk a *nyugati oldalágba*. Utunk egy-két méter átmérőjű sziklasikátorban kanyargott, halvány rózsaszínű és eperpiros cseppkőcsipkék alatt bujkáltunk. Majd egy nagyobb terembe érkeztünk, amelyet mély szakadékok, magasba törő kürtők és agyaggal eltömött elágazások tagolnak — ezek további feltárás lehetőségeit ígérk.

Eddigi feltárásunkkal is csodálatos cseppkőfolyosókra bukkantunk, de még jelentősebb az, hogy a megismert barlangrészek keresztmetszeti méretei, valamint a karsztvíztani megfigyelések további nagy barlangrendszerre utalnak, amelynek ez a feltárt 180 méteres folyosórendszer csak az „előszobá”-ja. Ezért azt reméljük, hogy még majd bemutathatjuk az Élet és Tudomány olvasóinak a teljes nagyságában feltárt — így szeretnénk nevezni! — Eötvös Lőránd-cseppkőbarlangot.

Soós Katalin és Zóni Imre